

در همایش «انتقال آب کارون» مطرح شد؛

## اعتراض به اجرای افراطی پروژه‌های انتقال آب

عضو هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز گفت: صدای اعتراض مردم خوزستان نه صرفاً به خاطر انتقال آب بلکه به دلیل اجرای بیش از حد طرح‌های انتقال آب بلند شده است. به گزارش ایسنا، مهدی قمشی در همایش «بررسی پیامدهای انتقال آب کارون» که در اهواز برگزار شد، کمبود آب شیرین را یکی از معضلات اصلی جهان دانست. وی افزود: بر اساس شاخص فالکن مارک، اگر سرانه منابع آبی کشوری کمتر از ۱۷۰۰ مترمکعب در سال باشد، آن کشور دچار کمبود آب است و با توجه به این شاخص، اکنون کشور ایران نیز شدیداً دچار کمبود آب است. قمشی ادامه داد: در کل کشور ۱۸ میلیون هکتار زمین قابل کشت وجود دارد؛ اما اگر بخواهیم از تمام منابع آبی استفاده کنیم، نمی‌توانیم بیش از ۱۰ میلیون هکتار را زیر کشت قرار دهیم؛ بنابراین با توجه به بحران آب ایران باید سیاست حذف کشت برخی گونه‌های گیاهی در تمام استان‌ها اعمال شود تا به این ترتیب در مسیر توسعه پایدار حرکت کنیم. این استاد دانشگاه با اشاره به کاهش آورد رودخانه کارون، آب این رودخانه را حق طبیعی مردم خوزستان دانست، این در حالی است که به دلیل اجرای طرح‌های انتقال، مردم از حقوق خود محروم شده‌اند. وی با بیان این که در حوزه زاینده‌رود به واسطه انتقال آب ظرفیت منابع آبی بیش از ۲۱ برابر شده است، بیان کرد: وضعیت در حوزه کارون بسیار بحرانی است و برخی فکر می‌کنند که ما از تمام آورد کارون استفاده می‌کنیم؛ اما توجه ندارند که بیش‌تر آب کارون به فاضلاب و سیلاب تبدیل شده است. اکنون در این حوزه بیش از ۸۵ درصد آب موجود استفاده می‌شود که باید حتماً اتلاف آب را در این حوزه کاهش دهیم. قمشی بیان کرد: طرح کوهرنگ ۲۵۰ میلیون مترمکعب را به اصفهان انتقال خواهد داد و طرح بهشت آباد نیز بیش از ۱۵۰ میلیون مترمکعب آب را به این استان می‌رساند؛ بنابراین این میزان می‌تواند دو برابر مصرف آب شرب و بهداشت استان اصفهان را تأمین کند و انتقال آب به این استان اصلاً قابل توجیه نیست.



**عدم تخصیص حق صاحبان منابع آب است**  
وکیل پایه یک دادگستری و نویسنده کتاب‌های حقوقی در حوزه آب با نگاهی به فلسفه حقوق آب در این نشست گفت: طبق اصل ۱۵۹ قانون مننی تأمین و انتقال آب برای دیگران منوط به تخصیص نشدن حق صاحبان منابع آب است و حق تقدم تأمین آب با صاحبان اراضی در مناطق دارای آب است.

حمید رشیدی افزود: ظهور کمبود آب، سقوط سفره‌های آب زیرزمینی، خشک شدن رودخانه‌ها، ناپدید شدن دریاچه‌ها، افزایش درجه حرارت، بالا آمدن سطح دریاها، تأثیرگذاری گرم شدن کره زمین بر عملکرد محصولات غذایی، ذوب شدن یخچا، وقوع طوفان‌های مخرب، کوچک شدن جنگل‌ها، از دست دادن خاک، وخامت اوضاع مراتع و چراگاه‌ها، سقوط شیلات، ناپدید شدن گونه‌ها، اختلافات اجتماعی در جهان، رشد مشکلات بهداشتی، کشمکش بر سر منابع اعم از آب، خاک و معادن و... و رشد دولت‌های بی‌افتاد و در نهایت تروریسم از عمده‌ترین عواقب استفاده نکردن خردمندان از آب‌ها است.

وی ادامه داد: قوانین و قواعد کشور، روابط بشر را در استفاده از منابع کشور تنظیم می‌کند که این قواعد برای بهره‌برداری صحیح از منابع موجود تنظیم می‌شوند. طبق ماده اول قانون توزیع آب و اصل ۴۵ قانون اساسی آب‌ها در اختیار حکومت قرار دارند؛ اما متعلق به مردم هستند و این قواعد روابط اجتماعی بشر را در استفاده صحیح از منابع آب موجود تنظیم می‌کنند. این حقوقدان گفت: بنابراین حقیقه زیست‌محیطی، همان حق مشروع رودخانه‌ها است که باید به صورت طبیعی جریان پیدا کند و ما نمی‌توانیم با احداث سد، آب را حبس کنیم و ۵۰ درصد آن را نیز انتقال دهیم و این گونه حقیقه دریاها، دریاچه‌ها و تالاب‌ها را قطع کنیم.

## کوتاه

■ **ایسنا:** حسین بهرامی، معاون آبخیزداری منابع طبیعی و آبخیزداری استان چهارمحال و بختیاری گفت: فرسایش خاک در این حوزه بیش از ۲۰ تن بر هکتار بوده و این در حالی است که فرسایش خاک در حوزه آبخیز زاینده‌رود، حدود ۱۵ تن در هکتار است.

■ **ایرنا:** محمد طاهری، مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب شهری استان کرمان، گفت: آب آشامیدنی این استان از منابع آب تا شبکه آب‌رسانی مشترکان در آزمایشگاه‌های مجهز شرکت آفا پایش می‌شود.

■ **مهرو:** مهدی فتاحی، معاون اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان البرز، با اشاره به طراحی برخی حوضچه‌ها در بالادست شهر کرچ به عنوان ذخایر سیلاب، گفت: این مهم سبب ایجاد نگرانی شده، چرا که باید مدیریت جامعی در حوضه‌های آبخیز انجام شود. وی با تأکید بر این که آب که در اثر رواناب به حوزه پایین‌دست شهر وارد می‌شود به نوعی حقیقه این مناطق به حساب می‌آید، افزود: یکی از عوامل مهم بروز پدیده ریزگرد در استان البرز، عدم تغذیه دشت‌های پایین‌دست شهر است.



آمارها از افزایش برداشت چوب در ختان جوان تر حکایت می‌کند

# جوان‌کشی قاچاقچیان چوب

برداشت درختان جوان‌تر توسط قاچاقچیان از کم شدن درختان مسن و قطور در جنگل حکایت دارد

گزارش | لیلا مرگن

قاچاق چوب در کنار تغییر غیرقانونی کاربری اراضی از مشکلات اصلی منابع طبیعی کشور است. درصد وقوع جرم هم بسته به وضعیت جغرافیایی و فصل‌های مختلف تغییر می‌کند. به گفته ناصر اسفندی، معاون فنی یگان حفاظت سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور، میزان قاچاق چوب در سال ۹۴ نسبت به سال قبل ۹۳ درصدی داشته است.

وی به «سبزینه» می‌گوید: تعداد اصله درخت‌های قاچاق شده در سال ۹۳، ۴۹ هزار و ۴۹۷ اصله بود که در سال ۹۴ این رقم به ۵۶ هزار و ۲۳ اصله رسید. البته از نظر حجمی میزان قاچاق در سال ۹۴ نسبت به سال قبل ۵۹ درصد کاهش داشته است. اسفندی ادامه می‌دهد: حجم چوب‌های قاچاق شده در سال ۹۳، پنج هزار و ۶۶۷ متر مکعب بود که این رقم در سال بعد به دو هزار و ۳۲۹ متر مکعب رسید. به گفته وی افزایش تعداد درختان قطع شده و کاهش حجم برداشت نشان می‌دهد که قاچاقچیان چوب درختان جوان‌تری را نسبت به گذشته برداشت کرده‌اند. برداشت درختان جوان‌تر توسط قاچاقچیان از کم شدن درختان مسن و قطور در جنگل حکایت دارد. معاون فنی یگان حفاظت سازمان جنگل‌ها همچنین وضعیت قاچاق زغال در کشور را هم رو به رشد اعلام می‌کند و می‌گوید: در سال ۹۳ میزان قاچاق زغال ۱۵۴ هزار و ۹۶ کیلوگرم بود که این رقم در سال بعد با افزایش هفت درصدی به ۱۶۴ هزار و ۷۱۷ کیلوگرم رسید.

اسفندی اما از کاهش ۳۸ درصدی قاچاق محصولات فرعی جنگل‌ها خبر می‌دهد. به گفته وی میزان قاچاق این دسته از محصولات در سال ۹۳، ۱۷۱ هزار و ۵۲۶ کیلوگرم بود که این رقم در سال ۹۴ به ۱۰۶ هزار و ۲۷۷ کیلوگرم رسید.

### مشکلات معیشتی عامل اصلی قاچاق

معاون فنی یگان حفاظت سازمان جنگل‌ها با اشاره به این که علل و عوامل مختلفی در ایجاد انگیزه برای قاچاق موثر است، بیکاری، مشکلات درآمدی و نبود فرهنگ‌سازی مناسب را دلیل اصلی وقوع این پدیده در کشور می‌داند. به گفته وی میزان قاچاق در فصل‌های مختلف متفاوت است.

در محصولات فرعی مثل کرفس کوهی، ریواس و کنگر یا بسیاری از محصولاتی که در کنار جاده‌ها به فروش

می‌رسند، در فصل بهار شاهد قاچاق هستیم. اسفندی ادامه می‌دهد: قطع چوب برای تهیه زغال بیش‌تر در فصل‌های کار در عرصه سرنوشت این آیین‌نامه می‌گردد؛ خرداد تا مهرماه افزایش می‌یابد، زیرا در عرصه خشک‌تر عمل‌آوری چوب راحت‌تر می‌شود.

وی اضافه می‌کند: در محصولات فرعی که صمغ‌گیری از آنها انجام می‌شود نظیر سقز، باریجه، گز انگبین و محصولاتی که از گون به دست می‌آید، در فصل خشک یعنی در بهار و تابستان شاهد قاچاق هستیم. به گفته معاون فنی یگان حفاظت سازمان جنگل‌ها قطع درخت در جنگل تابع فصل نیست و این روزها هیچ کس درخت را برای ساخت خانه قطع نمی‌کند، بلکه بیش‌تر افراد با انگیزه‌های سودجویانه مرتکب تخلف می‌شوند.

### پیشنهاد اصلاح قانون جرایم منابع طبیعی

بازدارنده نبودن جرایم تعیین شده برای مقابله با جرم

در عرصه‌های طبیعی سازمان جنگل‌ها را بر آن داشته تا آیین‌نامه اصلاح جرایم را تدوین و به قانون‌گذار پیشنهاد کند. اسفندی درباره سرنوشت این آیین‌نامه می‌گوید: به‌شدت دنبال تصویب این آیین‌نامه هستیم و در سازمان برنامه و بودجه هم این مسأله را پیگیری می‌کنیم. وی در پاسخ به پرسشی درباره تصویب نهایی آیین‌نامه اصلاح جرایم، بیان می‌کند: ما به‌شدت دنبال این بحث هستیم، زیرا به‌روز رسانی جرایم در بازدارندگی از جرم نقش مهمی دارد. به گفته اسفندی پدیده قاچاق در استان‌های مختلف متفاوت بوده و بسته به نحوه عملکرد دستگاه‌های قضایی، نظامی و انتظامی یا توجه استانداران به مسأله معیشت مردم، میزان ارتکاب افراد به بزه تغییر می‌کند.

وی ادامه می‌دهد: اگر استانداران وضعیت معیشتی مردم را در برنامه‌های خود پررنگ‌تر ببینند، ارتکاب جرم در عرصه‌های طبیعی کاهش می‌یابد. معاون فنی یگان

## بقای ایران در گرو اجرای طرح تعادل بخشی

محمد جواد سمیعی

از این منابع حیاتی را متوقف ساخته و سپس در یک روند جبرانی، ظرف ۲۰ سال، میزان کسری تجمعی در دهه‌های اخیر را پوشش دهد.

این طرح مشتمل بر ۱۵ پروژه است که ۱۱ پروژه آن توسط وزارت نیرو، سه پروژه توسط وزارت جهاد کشاورزی و یک پروژه توسط سازمان زمین‌شناسی کشور انجام می‌شود. ۱۵ پروژه تعریف شده توسط وزارت نیرو شامل ایجاد و استقرار تشکل‌های آب‌بران و واگذاری حفاظت از آب به تشکل‌های مردمی، اطلاع‌رسانی، آموزش و فرهنگ‌سازی، حفر چاه‌های پیرومتری (اندازه‌گیری سطح آب) در دشت‌های کشور و تجهیز آن‌ها و نصب تجهیزات اندازه‌گیری منابع آب بر روی پیرومترها و چاه‌های اکتشافی، تهیه بیلان و بانک اطلاعاتی ۶۰۹ محدوده مطالعاتی به صورت برخط، پهنه‌بندی و بررسی مخاطرات ناشی از فرونشست زمین، ایجاد و استقرار بازارهای محلی آب در کشور، به‌روز کردن سند ملی آب، خرید چاه‌های کم بازده کشاورزی برای تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی، ساماندهی شرکت‌های حفار و نصب دستگاه‌های GPS بر روی دستگاه‌های حفاری برای جلوگیری از حفر چاه غیرمجاز، جایگزینی پساب تصفیه شده با چاه‌های کشاورزی در دشت‌های ممنوعه، تقویت و استقرار گروه‌های گشت و بازرسی در سراسر کشور، تهیه و نصب کنتورهای حجمی و هوشمند آب و برق، ایجاد سامانه پایش و کنترل برداشت از چاه‌ها، کنترل، نظارت

رودخانه‌ها و تالاب‌های متعددی خشک شوند. به‌طور متوسط ظرف ۱۰ سال گذشته، ۴۰ درصد آبدهی منابع آب زیرزمینی کاهش یافته است. به تبع این امر، باغ‌ها و مزارع زیادی در جای‌جای کشور خشک شده‌اند. به عنوان نمونه در سال‌های اخیر سالانه ۷۰۰۰ هکتار از باغ‌های پسته خشک شده است. افت کیفی منابع آب زیرزمینی و نیز حرکت آب‌های شور به سمت آب‌های شیرین، فرونشست زمین، از بین رفتن مخازن طبیعی آب‌های زیرزمینی و آسیب دیدن تأسیسات زیربنایی مستقر در دشت‌های کشور، افزایش مصرف انرژی و دلیل افزایش عمق سطح ایستابی، مهاجرت مردم و حاشیه‌نشینی در اطراف شهرهای بزرگ و به خطر افتادن امنیت سیاسی کشور علاوه بر امنیت غذایی؛ همه و همه معضلاتی است که به‌دنبال اضافه برداشت از آب‌های زیرزمینی، گریبانگیر بسیاری از نقاط کشور شده است.

### اقدامات همه‌جانبه برای خروج از وضع موجود

بر اساس مصوبات پانزدهمین جلسه شورای عالی آب در شهریور ماه ۹۳، مقرر شد تا طرحی جامع برای تغییر زیربنایی روند فعلی و حرکت به سوی تعادل بخشی بین منابع و مصارف آب‌های زیرزمینی تدوین شود. خروجی این مصوبه، طرح جامع «حیاء و تعادل بخشی آب‌های زیرزمینی» است. این طرح تلاش می‌کند تا ابتدا در طول برنامه ششم توسعه، کل اضافه برداشت‌ها

افت سطح سفره آب‌های زیرزمینی و تبعات منفی ناشی از آن سبب شده وزارت نیرو برنامه‌های مشتمل بر ۱۵ محور را برای احیاء و تعادل بخشی دشت‌های ایران تدوین کند. این برنامه یک تعارف اداری معمولی نبوده و اجرای صحیح آن تضمین‌کننده حیات ایران در آینده خواهد بود.

چهارشنبه، پنجم خرداد ماه، حمید چیت‌چیان، وزیر نیرو، در جمع مدیران ارشد بخش آب کشور گفت: حیات و ممت ایران، به‌اجرای موفق طرح تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی وابسته است.

طرح تعادل بخشی چیست و چرا وزیر نیرو در گره زدن حیات ایران به این طرح تأکید دارد؟ این شدت و حدت، نوعی تعارف اداری است یا از یک واقعیت جدی حکایت می‌کند؟ برای پاسخ به این سوال، ابتدا باید وضعیت آب‌های زیرزمینی و طرح تعادل بخشی را به اجمال مرور کنیم. در حال حاضر به‌طور متوسط بالغ بر ۵۵ درصد آب مورد نیاز ایران در بخش‌های شرب، کشاورزی و صنعت از منابع آب زیرزمینی تأمین می‌شود. این در حالی است که در بخش‌هایی از کشور وابستگی به این منابع ۹۰ تا ۹۵ درصد نیز افزایش یافته است. در دهه‌های اخیر به دلیل عدم توجه کافی به حفاظت و بهره‌برداری اصولی از این منابع، تعادل و پایداری آب‌های زیرزمینی به هم خورده است؛ تا آن‌جا که این منابع در معرض خطر نابودی کامل قرار گرفته‌اند. برداشت بیش از حد از منابع آب زیرزمینی سبب شده تا سطح آب در بسیاری از آبخوان‌های کشور سالانه در حال افت باشد و چشمه‌ها، قنات‌ها، چاه‌ها،

در جریان سفر دولت به آذربایجان غربی محقق شد؛

### آغاز عملیات ساخت سد در ارومیه

عملیات اجرایی سد مخزنی کرم‌آباد و شبکه آبیاری ۱۹ هزار و ۲۵۰ هکتاری این سد در شمال آذربایجان غربی با حضور وزیر نیرو و به صورت ارتباط ویدئو کنفرانس با حسن روحانی، رئیس‌جمهوری اسلامی ایران، آغاز شد.

به گزارش ایرنا، حمید چیت‌چیان، وزیر نیرو، اعلام کرد: سدهای سیلوه پیران‌شهر و کاتی سیب سردشت در ماه‌های آتی آبخیزی می‌شوند. وی افزود: حدود ۱۲ هزار میلیارد ریال اعتبار برای ۱۴ طرح سدسازی و شبکه آبیاری و زهکشی در حال اجرای آذربایجان غربی اختصاص یافته است. این مقام مسئول گفت: سد خاکی بابا احمد از سرشاخه‌های آبریز رودخانه ارس با آورد سالانه سه میلیون و ۷۸۰ هزار متر مکعب در چالدران احداث شده است. وی ادامه داد: مهار و کنترل سیلاب‌های منطقه، ذخیره آب برای مصارف کشاورزی در سطح ۷۰۰ هکتار از اراضی منطقه و تغذیه مصنوعی آب‌های زیرزمینی از جمله اهداف احداث این سد است.

وزیر نیرو که در جریان بیست و هشتمین دور سفر استانی رئیس‌جمهوری و هیئت دولت به آذربایجان غربی به شمال آذربایجان غربی سفر کرده است، به سد کرم‌آباد و شبکه آبیاری این سد اشاره کرد و افزود: با احداث سد مخزنی کرم‌آباد و شبکه آبیاری ۱۹ هزار و ۲۵۰ هکتاری این سد، ۱۷ هزار شغل جدید در بخش کشاورزی ایجاد می‌شود.

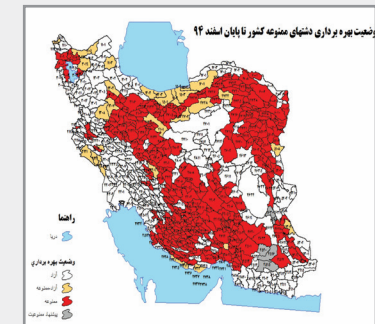
وی آذربایجان غربی را از نظر منابع آبی از مستعدترین استان‌های کشور دانست و گفت: حدود ۱۱ هزار هکتار از شبکه آبیاری سد کرم‌آباد تا پایان سال جاری به بهره‌برداری می‌رسد تا حدود ۶۰ هزار نفر بر سر سفره این طرح ارزمنده‌نشینند.



حفاظت سازمان جنگل‌ها، استان‌های گیلان، اردبیل و خراسان شمالی را در زمینه قاچاق مستعد معرفی می‌کند. همچنین معتقد است: در استان‌های زاگرس افزایش سطوح زمین‌های زراعی همواره خطر بزرگی برای کاهش سطوح منابع طبیعی به شمار می‌رود.

اسفندی عنوان می‌کند: در زاگرس معمولاً همه موارد تخلفات منابع طبیعی را داریم. ضمن آن که تخلفات در فصل‌های مختلف در این مناطق تغییر می‌یابد.

وی اضافه می‌کند: در ابتدای پاییز شخم و تصرف اراضی را بیش‌تر داریم. در فصل تابستان و بهار بیش‌تر بهره‌برداری‌های غیرمجاز داریم، البته حریق هم در این فصل‌ها رخ می‌دهد. قطع درخت‌ها و بوت‌کنی را در بیش‌تر ماه‌های سال داریم، زیرا این عمل با انگیزه‌های مختلف (شامل تأمین سوخت یا فروش چوب در بازار) انجام می‌شود، در نتیجه قاچاقچیان در هر فرصتی مرتکب تخلف قطع درختان می‌شوند.



و مسلوب المنفعه کردن چاه‌های فاقد پروانه مضر به مصالح عمومی و اجرای پروژه‌های تغذیه مصنوعی و بخش سیلاب در دشت‌های ممنوعه، مطالعه و اجرای پروژه‌های آبخیزداری است.

آنچه مسلم است این‌که به انجام رساندن این اقدامات، با پیچیدگی‌های اجتماعی، اقتصادی و فنی مواجه است و تنها یک اراده اساسی، عزم ملی و مشارکت و سرمایه اجتماعی قوی می‌تواند امید به انجام موفق این پروژه‌ها را در افق طرح ترسیم کند. اینک کشور، دستگاه‌های متولی آب، متخصصان و علاقه‌مندان حوزه آب در معرض یک وظیفه تاریخی قرار گرفته‌اند؛ وظیفه‌ای که می‌تواند به برگرداندن تعادل سفره آب‌های زیرزمینی و ادامه حیات به این پهنه از جغرافیا بینجامد یا برای همیشه زمینه حذف تمدن ایرانی را فراهم کند.

مدیرعامل مهندسان مشاور آبانگاه

در انتقاد از آبیاری مزارع تهران با فاضلاب:

### وزارت نیرو احداث تصفیه‌خانه را پیگیری کند

نماینده مردم کرمانشاه در مجلس با انتقاد از این‌که سال‌هاست با معضل آبیاری مزارع جنوب تهران با فاضلاب روبه‌رو هستیم، بر ضرورت ورود وزارت

نیرو به حل این مشکل و احداث تصفیه‌خانه تأکید کرد. به گزارش خانه ملت، عبدالرضا مصطفی‌افزود: از آن جایی که معمولاً بخشی از هزینه احداث شبکه فاضلاب در پایتخت از شهروندان اخذ می‌شود، بهتر است وزارت نیرو با استفاده از منابع بانکی به احداث شبکه فاضلاب در جنوب تهران اقدام کند و سپس این مبالغ را از طریق قبض‌های شهروندان مسترد کند. این نماینده مردم در مجلس دهم با تأکید بر استفاده از فاضلاب تصفیه شده برای حل مشکل آبیاری مزارع پایتخت بیان کرد: امکان ایجاد فاضلاب برای تصفیه فاضلاب در مزارع وجود دارد؛ ما این شیوه پر هزینه بوده و متولی خاصی ندارد؛ بنابراین کشورزنان قادر به اجرای آن نیستند.

وی استفاده از فاضلاب در مزارع جنوب تهران را مربوط به دوران خشکسالی و کاهش نزولات جوی اعلام کرد. به گفته منتخب ملت، این تخلف شبانه رخ می‌دهد و به همین دلیل نیازمند نظارت شبانه‌روزی بر این موضوع هستیم. مصری استفاده از آب فاضلاب را عامل شیوع بیماری‌های واگیر و به خطر افتادن سلامت مردم معرفی کرد و افزود: بهتر است با تصفیه آب‌های نامتعارف مانند فاضلاب، مدیریت منابع آب و همچنین احداث شبکه فاضلاب این مشکل هرچه سریع‌تر رفع شود. نماینده مردم کرمانشاه در مجلس عنوان کرد: البته وزارت بهداشت نیز به‌طور مداوم آب‌های استفاده‌شده برای آبیاری مزارع را مورد آزمایش قرار داده و همچنین با تشدید نظارت بر سلامت محصولات کشاورزی، محصولات آلوده را امحاء کرده تا به سفره مردم وارد نشود.